

О.А. Макеєва

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Національна економіка України все глибше інтегрується в світогосподарську систему. Вступ країни до СОТ є найістотнішим інтеграційним кроком останнім часом, яке зробило можливим початок переговорів по створенню зони вільної торгівлі між Україною і ЄС. Проте для економіки України велике значення мають інтеграційні зв'язки не тільки з ЄС, але і з країнами СНД. Ввезення окремих категорій товарів з держав СНД залишається домінуючим. Разом з тим, співпраця України з ЄС залишається пріоритетним напрямом зовнішньої політики. Зараз діалог між Україною і ЄС ведеться по таким ключовим напрямом: угода про асоціацію між Україною і ЄС (включаючи угоду про створення зони вільної торгівлі); лібералізація візового режиму між Україною і ЄС. Окремим важливим напрямом співпраці є енергетична сфера.

Ефективність впровадження поглибленої і всеосяжної зони вільної торгівлі між Україною і ЄС залежить від чіткого визначення комплексу економічних завдань, вироблення законодавчих механізмів адаптації, від здатності української влади і бізнесу знайти баланс інтересів для досягнення цієї мети. Вимоги, які Україні доведеться виконати для її впровадження, фактично співпадатимуть з програмою потрібних реформ, що дасть могутній імпульс для загального розвитку країни.

Введення безвізового режиму України з країнами Євросоюзу вимагає рухи назустріч з обох боків. Зараз аналіз процесу практичної лібералізації візового режиму як з боку ЄС, так і з нашою свідчить про неповну відповідність досягнутим двостороннім домовленостям. Як імпортери енергоносіїв Україна і ЄС спільно зацікавлені в безпечних постачаннях енергоресурсів і диверсифікації їх надходження. Надійна робота української газотранспортної системи (ГТС) має для ЄС стратегічне значення, а інтеграція енергетичного ринку України в європейський є важливим загальним

пріоритетом. Найбільш актуальна проблема в цій сфері – впровадження європейських стандартів і задовільне виконання Україною домовленостей з питань модернізації ГТС, зокрема щодо створення і функціонування прозорого газового ринку.

Сьогодні Україна опинилася перед вибором: як оптимально поєднувати два стратегічні напрями – інтеграційну діяльність країни в рамках господарського простору СНД і за його межами в рамках європейської економіки. Тому все більш важливим стає аналіз інтеграційних можливостей національної економіки на регіональному і глобальному рівнях. Уявляється, що інтеграційний потенціал України повинен реалізовуватися як на близькому регіональному рівні (в рамках СНД і ЄС), так і з віддаленими регіонами і країнами (через членство у СОТ). Для України через низку обставин (національна економіка незрілого ринкового типу, наявність значного дефіциту багатьох ресурсів, істотно занижений рівень міжнародних зовнішньоекономічних контактів) кардинального значення набуває урахування тенденцій, що складаються в міжнародній глобалізації. Ці тенденції указують на перспективи і резерви, які можуть бути використані в ході пошуку інтеграційних рішень для України. А вони, в найзагальнішому плані, полягають у виборі не односторонньої, а багатобічної і збалансованої інтеграції національної економіки в світове господарство.

Найчастіше багатовекторність інтеграційних устремлінь України (ЄС і/або СНД) розглядається через призму зовнішньоекономічної безпеки країни. Тому одні прагнуть мінімізувати російську дію на інтеграційну перспективу України, а інші, дотримуючись євроатлантичної перспективи країни, пропонують дуже ретельно оцінити можливі негативні наслідки її участі в інтеграційних устремліннях в ЄС. Зокрема, є побоювання, що економічна відсталість України приведе до її інтеграції в ЄС із статусом другорядного члена. Проте правильніше було б не протиставляти західний і східний напрями інтеграційної системи України, а йти по шляху вивчення можливих вигод від участі в тому й іншому інтеграційних угрупованнях. Сприятливі соціально-економічні дивіденди економіка країни може отримати, інтегруючись з різними економічними блоками, які діють сьогодні, або які можуть з'явитися в майбутньому. Важливо забезпечити реальну життєздатність тієї або іншої інтеграційної освіти і захист своїх інтересів у ній, а не замкнутість, односторонність або навіть закритість свого національного господарства від інтеграційних процесів, що посилюються.

Постановка питання про альтернативність ЄС і ЄП для України є некоректною в науковому плані і неперспективною для вироблення правильної інтеграційної політики країни. З одного боку, економічна інтеграція в рамках ЕЗП обіцяє ряд реальних вигод для економіки країни через реанімацію існуючих в недавньому минулому господарських зв'язків або формуванню нових. Україна і інші країни СНД за багатьма ознаками ще зберігаються як складові частини єдиного відтворювального комплексу – це обставина дозволить полегшити інтеграційні процеси, дійти регіонального економічного

співтовариства з найменшими витратами. З іншого боку, повноправне членство України в ЄС займе тривалий період часу, або не відбудеться зовсім. Україна сьогодні знаходиться тільки на початку свого євроінтеграційного шляху, а економічна інтеграція на колишньому пострадянському просторі може створити для економіки в найближчій перспективі деякі додаткові сприятливі чинники її розвитку.

Тому національна економіка країни повинна орієнтуватися на такі інтеграційні пріоритети: реінтеграція в межах СНД завдяки дії ряду сприятливих чинників (відновлення економічного потенціалу країн, зміцнення їх продуктивних сил, вдосконалення їх соціальної і фінансової інфраструктури тощо); поетапна і поступова інтеграція в ЄС за допомогою перехідних форм (зона вільної торгівлі, асоційоване членство і ін.); реалізація можливостей через членство у СОТ, як з близькими, так і з віддаленими країнами і регіонами.